

Minijos upės vandens turizmo maršrutas nuo Mardosų k. (Plungės r.) iki Kartenos (Kretingos r.)

Minija – didžiausia vakarų Žemaitijos upė, viena iš srauniausių, rėvingiausių ir įdomiausių visoje Lietuvoje. Jos ilgis 201,8 km., vidutinis gylis 1,5 - 3 m. Tai nepastovaus režimo upė: dažnai smarkiai nusenka, o po didesnių liūčių jos debitai trumpam laikui padidėja net iki 40 kartų. Minijos upė turi devynis pagrindinius intakus: Palą, Sausdravą, Babrungą, Mišupę, Salantą, Alantą, Žvelsvą, Agluoną, Veiviržą ir Tenenį. Srauniasi Minijos upės vingiai ir vaizdingiausia slėnio panorama atsiveria Salantų regioniniame parke, kur upė teka **25 km**. Šioje atkarpoje Minijos upė labai vingiuota, slenkstėta, joje daug duburių, kaskadų bei rėvų. Salantų regioninio parko Minijos gamtinio rezervato teritorijoje yra viena įspūdingiausių Minijos kilpų - Didžioji Dyburių kilpa - bene įdomiausia Minijos atkarpa, kuria upė vingiuoja 4 km. Siauriausioje Dyburių kilpos vietoje yra vos 100 m sausumos ruožas. Iki 25-30 m. iškilę statūs krantai atveria aukštas atodangas, nuo kurių galima pasigrožėti nepakartojamais regioniais. Minijos slėnyje, gausiai išraižytame šaltinių, raguvų, gausu gamtos ir kultūros paveldo vertybių.

Plaukdami Minijos upe Jūs turite galimybę susipažinti su trimis Natura 2000 teritorijomis **BAST Minijos upė, BAST Minijos slėnis ties Dyburiais ir PAST Minijos upės slėnis**, kurių teritorijos dalinai persidengia.

Plaukiantiems Minijos upe rekomenduojama išlipti tik **P** ženklų pažymėtose vietose, Salantų regioniniame parke esančiame **Minijos gamtiniame rezervate lankytis draudžiama**.

***

134,5 km - Mardōsai. Dešinysis Minijos krantas. Iki kito sustojimo Pakutuvėnų kaime – 10 km.

124,5 km – Pakutuvėnai. Kairysis Minijos krantas. Kaimo puošmena – šv. Antano Paduviečio bažnyčia, pastatyta 1943 m. Tačiau vietovė garsi, nuo 1995 m. pradėta kurti “Susitaikinimo sodyba” – tai krikščioniška bendruomenė, sudaryta iš brolių pranciškonų, darbuotojų ir priklausomų žmonių, besiremianti bendru maldos ir darbo gyvenimu. Iki kito sustojimo Narvaišių kaime – 5,8 km

118,7 km – Narvaišiai. Dešinysis Minijos krantas. Iki kito sustojimo Aleksandravo kaime – 2,3 km.

116,4 km – Aleksandrāvas. Kairiajame Minijos krante, nuo XVI a. plytėjo Šateikių dvaro Liepgirių kaimo bendrosios ganyklos ir miškai. Apie 1845 m. Šateikių grafas Aleksandras Pliateris Puškoriuose įkūrė palivarką, kurį pavadino savo vardu – Didžiuoju Aleksandravu. Nuo XIX a. II pusės, prijungus prie jo Kibiškius, gyvenvietė vadinama Aleksandravu. Iki kito sustojimo Liepgirių kaime prie tilto per Miniją – 2,7 km.

115 km – Liepgiriai. Kairysis Minijos krantas. Pavadinimas liudija, kad kaimas įsikūrė liepų girioje. Priklausė Platelių, vėliau – Šateikių dvarui. Seniau kaimas plytėjo abipus Minijos upės, o XIX a. jo žemės rytinėje dalyje buvo įkurtas Aleksandravas. Kaimas garsėjo Liepgirių malūnu ir jo savininku malūnininku Kazimieru Šleiniu. Iki kito sustojimo Pecelių kaime – 7,6 km. Plaukdami šia atkarpa, keliausite Minijos gamtiniu rezervatu, kur išlipti yra draudžiama.

107,5 km – Peceliai. Kairysis Minijos krantas. Pokario kolektyvizacija ir melioracija kaimą sunaikino. Šiuo metu kaime yra išlikusios dvi sodybos, vienoje jų gyvena tautodailininko Sauliaus Miltakio šeima. Iki kito sustojimo Cigonalių kaime – 1,7 km.

105,8 km – Cigonāliai. Kairysis Minijos krantas. Seniau šis kaimas buvo dar vadinamas Čigonėliais. Sovietmečio kolektyvizacija ir melioracija kaimą sunaikino, liko tik dvi sodybos. Apsistoti galima Petro Paulausko kaimo turizmo sodyboje. Iki kito sustojimo Dauginčių kaime – 3,9 km.

102 km – Dauginčiai. Kairysis Minijos krantas. Vietovardis kilo iš asmenvardžio Daugintis daugiskaitos formos. Prie Minijos stūksantys piliakalniai liudija, kad žmonės čia gyvena nuo I tūkst. Kaimas susiformavo po 1566 m., per Valakų reformą. Jo žemė priklausė Kartenos dvarui, o sodybos stovėjo prie senojo Kartenos–Plungės kelio. Pasakojama, kad šiuo keliu 1812 m. iš Rusijos traukėsi Napoleono kareiviai, kurių dalis sušalo ir išsekę mirė pakelėje. Per sovietmečio kolektyvizaciją naujoji kaimo gyvenvietė buvo suformuota prie Plungės–Kartenos kelio, šalia buvusio Gaudučių dvaro sodybos.

Netoliese Šilpelkės miške yra įrengtas ~ 1,5 km ilgio pažintinis pėsčiųjų takas, kuriame galite susipažinti su Dauginčių kaimo gamtos ir kultūros vertybėmis. Iki kito sustojimo Kartenos miestelio prieigose – 9,3 km.

93,2 km – Kařtena. Dešinysis Minijos krantas. Vaizdingame Minijos upės slėnyje įsikūręs **Kartenos miestelis** bei plačios jo apylinkės menamos jau nuo 1253 m., kuomet pirmą kartą paminėta Kartenos pilis, stovėjusi ant piliakalnio. Nuo XVI a. žinomas Kartenos dvaras, valsčius. Juos XVII a. valdė Sapiegos, pastatę 1634 m. pirmąją bažnyčią, o 1639 m. įkūrę mokyklą. Miestelį puošia Kartenos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia, pastatyta 1875 m. Tai vienintelė Žemaitijoje bebokštė neobarokinė bazilikinė bažnyčia.

Prie pat Kartenos esančio Gintarų kaimo žemėse (kitai dar vadinamose Senąja Kartena) stūkso Vyšnių kalnas. Ant jo pirmisiais amžiais po Kr. stovėjo pilis, o XVI–XVII a. – Senosios Kartenos dvaras. Iš pietų sodybą supo trys tvenkiniai. Minijos slėnyje stovėjo vandens malūnas. Dvarui sudegus, senąją dvarvietę ilgus šimtmečius ženklino joje augusios vešlios vyšnios, davusios kalvai Vyšnių kalno vardą. Buvusios Gintarų dvarvietės papėdėje išliko II a. prieš Kr. – XIII a. datuojamas Gintarų kapinynas, o kitame aukštumos gale stūkso Martynaičių piliakalnis, datuojamas VIII–XIII a. Iki kito sustojimo ties Kartenos piliakalniu – 2,2 km. Ties viduriu – tiltas per Miniją, kur galimas išlipimas ar baidarių paleidimas.

90 km – Kartenos piliakalnis. Jis datuojamas I tūkst. – XIII a. Kartenos piliakalnis kartu su Kartenos Lurdu ir akmeniu – Laumės kūliu su Karvės (Velnio) pėda sudaro Kartenos archeologinį-istorinį kompleksą. Jame yra įrengtas pažintinis pėsčiųjų takas. Legendos mena, kad Kartenos piliakalnyje savo buveinę turėjo Žemaičių karalius, kariavęs su švedais ir rusais. Esą, tų kovų metu atsiradęs Kartenos vardas. Sykį, nesutardami kam priklausio pirmumo teisė puliti pilį, švedai ir rusai susikovė tarpusavy. Nuo pilies kuorų stebėdamas Minijos slėnyje įsiplieskusį mūšį, žemaičių vadas sušukęs savo pavaldiniams: „Veizėkiet, karė tenaa!“ („Žiūrėkite, karas tenai!“). Nuo to laiko, esą, vietovė vadinama Kartena. Iki kito sustojimo už Kartenos miestelio gyvenvietės – 2,5 km.

87,5 km - Kařtena - R. Jonučio kaimo turizmo paslaugos. Iki tilto per Miniją Raguviškių kaime – 8,4 km.

***

BAST Minijos upė (esanti Plungės, Kretingos, Klaipėdos ir Šilutės rajonų savivaldybių teritorijose) yra išskirta saugoti skaitlingas paprastųjų kirtiklių, paprastųjų kūjagalvių, kartuolių, ovaliųjų geldučių, pleištinių skėčių, upinių nėgių, Baltijos lašių ir ūdrų populiacijas. Jos plotas – 1869,95 ha. BAST Minijos upės ribos sutampa su valstybinio Minijos ichtiologinio draustinio ribomis. Šis draustinis įsteigtas 1976 m. kaip svarbi lašių, šlakių, margųjų upėtakių ir žiobrių nerštavietė.

BAST Minijos slėnis ties Dyburiais (esanti Plungės ir Kretingos rajonų savivaldybių teritorijose) patenka į Salantų regioninio parko teritoriją (Minijos gamtinį rezervatą, dalį Salanto žemupio hidrografinio draustinio ir dalį Minijos kraštovaizdžio draustinio). Jos plotas - 754 ha.

Ši **BAST įsteigta išsaugoti gėlųjų vandenų** (3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis), **pievų** (6210 Stepinės pievos, 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 6450 Aliuvinės pievos), **atodangų** (8220 Silikatinių uolienu atodangos) **ir miškų** (9070 Medžiais apaugusios ganyklos, 9160 Skroblynai, 9180 *Griovų ir šlaitų miškai, 9190 Sausieji ąžuolynai, 91F0 Paupių guobynai, 91E0 Aliuviniai miškai) **buveinėms**.

BAST Minijos slėnyje ties Dyburiais aptinkamos buveinės yra retos ir vertingos. Ypač vertingi sausųjų ąžuolynų, paupių guobynų ir medžiais apaugusių ganyklų plotai. Šios buveinės Lietuvoje yra labai retos ir užima labai mažus plotus. Taip pat labai vertingi gana dideli griovų ir šlaitų miškų plotai stačiuose Minijos ir Mišupės upių pakrančių šlaituose bei išlikę natūralių pievų fragmentai.

PAST Minijos upės slėnis (esanti Plungės, Kretingos, Klaipėdos ir Šilutės rajonų savivaldybių teritorijose) yra įsteigta griežlės ir tulžio apsaugai. Jos plotas – 2175,4 ha. Teritorija prasideda maždaug 6 km į pietvakarius nuo Plungės ir driekiasi šiaurės vakarų kryptimi iki pat Nemuno deltos regioninio parko. Teritorija apima 126,5 km ilgio Minijos upės atkarpą bei daugelį paupio pievų išsibarsčiusių abiejuose upės krantuose.

Infrastruktūra įrengta Europos regioninės plėtros fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis 2014 m. įgyvendinant Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos projektą „Saugomų teritorijų tvarkymas (II etapas)“.

Projekto tikslas – išsaugoti „Natura 2000“ teritorijose: BAST Minijos slėnyje ties Dyburiais, BAST Nasrėnų pievose ir PAST Minijos upės slėnyje (nuo Mardosų iki Kartenos) aptinkamas europinės svarbos gamtines buveines ir saugomas augalų ir gyvūnų rūšis, sureguliuoti lankytojų srautus ir taip sumažinti daromą neigiamą poveikį vertybėms bei supažindinti lankytojus su jų verte ir informuoti apie gamtotvarkos priemonių svarbą.